

Максименко Ю. Б.

*доктор психологічних наук, професор,
професор кафедри загальної та диференціальної психології
Південноукраїнський національний
педагогічний університет ім. К.Д. Ушинського*

Матохнюк Л. О.

*кандидат психологічних наук, доцент,
професор кафедри психології
Комунальний вищий навчальний заклад
«Вінницька академія неперервної освіти»*

ІДЕНТИЧНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ

Оскільки сучасний світ називають суспільством ризику, то інтенсифікація впливу соціального середовища на розвиток особистості призводить до послаблення факторів протидії негативним тенденціям, спричиняє зміни у сфері психічного розвитку і формування особистості, нівелює ціннісні орієнтації. Динамічне використання нових засобів телекомунікації, зокрема Інтернету як потужного глобального інформаційного ресурсу, приваблює широкі верстви населення незалежно від віку, освіти та соціального статусу.

Питання методологічних принципів наукової психології були сформульовані у дослідженнях сучасних психологів С. Максименка [1], А. Фурмана [4]. Цикл фундаментальних праць з історії світової психології представлено в наукових працях В. А. Роменця [3]. Теоретичний аналіз дослідження процесу інформатизації суспільства та вплив його на особистість було представлено в наших попередніх публікаціях [2].

Таким чином, **метою даної розвідки** є висвітлення результатів дослідження основних змін ідентичності особистості, що сформувалися саме в нашому сучасному інформаційному просторі за методикою особистісного диференціалу (ОД).

З метою вивчення оцінки основних змін динаміки особистісної ідентичності за допомогою методики ОД було проаналізовано показники не окремих шкал сили, активності, оцінки, а їх зв'язок один з одним.

Вікова категорія «15 і більше років» включала в себе жінок дорослого віку. Показники сформованості факторів оцінки (О), сили (С), активності (А) вказують, що більше 80% опитаних займають низький рівень по всіх факторах. Це свідчить про те, що жінки у відношеннях приймають позицію підпорядкування, вони залежні від зовнішніх обставин і оцінок. Тому вони і менш активні і товариські. Разом з тим у жінок вироблена власна поведінка, їх влаштовує рівень своїх досягнень.

Ніхто з опитаних, а це приблизно 1% - оцінки (О), 0% - сили (С), 0% - активності (А), не приймає себе, як особистість, яка схильна усвідомлювати себе як носія позитивних, соціально бажаних характеристик. Жодний не задоволений собою повною мірою. Жінки не впевнені в собі, не розраховують на власні сили у важких ситуаціях. Вони не сприймають

особистісних особливостей один одного. Всі повинні бути однаковими, стандартними з однаковим стереотипом.

Це може бути пов'язано з тим, що життєві уявлення, сформовані у жінок, вже не можуть їх задовольнити. В сучасному інформаційному суспільстві яке змінюється величезними темпами є багато можливостей для саморозвитку, самовдосконалення і їм видається що досягнуто недостатньо, втрачено багато можливостей тощо. Тобто, відбувається переоцінка цінностей, критичне переосмислення власного «Я». Жінка шукає можливості віднайти своє місце в дорослому житті, підтвердження свого статусу: вона хоче мати хорошу роботу, сім'ю, прагне безпеки та стабільності.

У групі чоловіків не виражений фактор сили, який свідчить про розвиток вольових якостей особистості, що говорить про невпевненість в собі, залежність, вони не розраховують на власні сили у важких ситуаціях. Цей аспект не виражений у чоловіків, тому що немає необхідності в високому самоконтролі, триматися прийнятої лінії поведінки. Вони залежні від зовнішніх обставин і оцінок. Мають нестійкий авторитет. Не мають потреби для ухвалення важливих і швидких рішень.

Фактор оцінки свідчить про рівень самоповаги. Низькі значення цього чинника говорять про те, що чоловіки сприймають себе як особистість, яка не усвідомлює себе як носія ствердливих характеристик, у певному сенсі незадоволені собою. Це можна пов'язати з низькою оплатою праці педагогічних працівників, браком затребуваності знань, освіти, відсутністю задоволеності власною поведінкою та рівнем досягнень, не престижністю професії.

Відсутність показників по фактору активності вказує на закритість і пасивність педагогічних представників, що може бути пов'язано з особливістю їх діяльності, неможливістю викликати прихильність до себе учнів, знаходити з ними точки взаємодії і співпраці для отримання освіти.

Отримані в результаті дослідження дані відображають особливості чоловічої та жіночої ідентичності, а саме: жінки більш гнучко ставляться до власних цілей, ідеалів та прагнень та можуть змінювати їх відповідно до обставин, можливостей, зміни власних уподобань і т. ін. Для чоловіків є більш важливим відповідати певним нормам та вимогам, отже мати відповідний соціальний статус.

Тому, перспективою подальших досліджень у даному напрямку буде дослідження основних змін ідентичності особистості для різних вікових категорій.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Максименко С. Д. *Поняття особистості у психології* / С. Д. Максименко // *Психологія і особистість*. - 2016. - № 1. - С. 11-17. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Psios_2016_1_3.

2. Матохнюк Л. О. *Теоретичний аналіз проблеми інформатизації суспільства* / *Проблеми сучасної психології* : Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України / за наук. Ред. С. Д. Максименка, Л. А. Онуфрієвої. – Вип. 37. - Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2017. – 540 с.